

Kapitola 17

Multilaterální rozměr české zahraniční politiky

Jan Blažek

MULTILATERÁLNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

V roce 2015 došlo poprvé od roku 2011 ke změně rozhodujícího hodnotového a strategického rámce multilaterální spolupráce, resp. celé české zahraniční politiky. Dne 13. července byla totiž schválena nová *Koncepce zahraniční politiky České republiky*.¹ Ta navazuje na koncepci z roku 2011,² stejně jako na programové prohlášení vlády, a snaží se reflektovat i změny ve světovém politickém řádu. Tato koncepce vymezila tři rozhodující globální cíle, které budou opět tvořit základní kostru obsahu této kapitoly: a) Bezpečnost; b) Lidská důstojnost a lidská práva a c) Prosperita a udržitelný rozvoj.

Oproti předchozí koncepci z roku 2011,³ která vnímala multilaterální platformy primárně instrumentální optikou,⁴ jeví nová koncepce známky *morálního multilateralismu*,⁵ tedy toho, že mezinárodní instituce a spolupráce jsou vnímány jakožto normativní hodnota o sobě, která překračuje limity pouhého nástroje. To můžeme číst např. ve vyjádření, že „v důsledku těchto faktorů zároveň roste riziko oslabování současného světového uspořádání, založeného na multilateralismu a mezinárodním právu“.⁶ nebo v tom, že zahraniční politika „umožňuje státům i nestátním subjektům působit v zahraničí tak, aby přispěly k prosazování zájmů České republiky i mezinárodního společenství představovaného zejména Organizací spojených národů (OSN)...“.⁷ Nic to ovšem nemění na tom, že hlavní optikou pro vnímání mezinárodních organizací je ta instrumentální. Mezinárodní organizace jsou stále primárně spíše nástroji, resp. poli, kde lze prosazovat zájmy.

Druhým stabilním rysem, kterým nová Koncepce navazuje na tu předchozí i multilaterální praxi posledních let, je pokračování jasné hierarchie mezi jednotlivými mezinárodními organizacemi. Jasný prim hraje Evropská unie, která představuje „základní

*rámeček pro uskutečňování české zahraniční politiky*⁸ jako celek. To jenom oficiálně utvrzuje evropeizaci české zahraniční politiky a vnímání EU jakožto rozhodující multilaterální platformy.⁹

Z „univerzálních“ multilaterálních organizací se v koncepci dostává pozornosti samozřejmě OSN, jak už bylo naznačeno i výše. U ní lze vnímat ambivalentní vnímání multilateralismu jako hodnoty sama o sobě i jako nástroje. OSN je vnímána jako reprezentant mezinárodního společenství a členství v ní je „*univerzálním rámečkem pro multilaterální působení ČR*“.¹⁰ Na rozdíl od dřívější koncepce není agenda na poli OSN shrnuta jednotně, ale je rozeseta v dílčích kapitolách. Jakýmsi rámcovým cílem je ten, že „*ČR dlouhodobě podporuje úsilí o reformu směřující k efektivnějšímu fungování OSN, včetně reformy členství v Radě bezpečnosti*“.¹¹ OSN je postupně vymezena jako jedna z rozhodujících platform, resp. nástrojů pro zajištění bezpečnosti, a to skrze prevenci a potlačování hrozeb.¹² K tomuto účelu je také explicitně zmíněna důležitost vojenských misí, včetně těch realizovaných v rámci OSN.¹³ Půda OSN je vnímána jako klíčová pro zapojení se do kontrolních režimů a úsilí věnovanému odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení.¹⁴ Je také jednou z důležitých platform v boji proti mezinárodnímu terorismu a organizovanému zločinu.¹⁵

OSN, zejména pak Rada OSN pro lidská práva, má hrát samozřejmě jednu z klíčových rolí při podpoře lidských práv.¹⁶ A velmi zajímavá je také explicitně vymezená priorita, kterou se chce ČR aktivně profilovat v OSN, a to podpora marginalizovaných skupin k participaci v politice a veřejném životě, s tím že důraz je kladem zejména na ženy.¹⁷ Koncepce také vymezuje, že v úsilí o udržitelný rozvoj musí hrát hlavní roli aktivní angažmá v rámci OSN, zejména při snaze pomoci formulovat cíle udržitelného rozvoje.¹⁸

Velmi podobně je v koncepci vnímána i OBSE, která je považována za druhou rozhodující „univerzální organizaci“. Stejně jako OSN má hrát rozhodující roli v prevenci a potlačování bezpečnostních hrozeb a organizování misí či rozvíjení ochrany lidských práv v multilaterální oblasti. OBSE je však specificky vyzdvihnuta jako klíčová multilaterální platforma „*z hlediska posilování kooperativního přístupu k bezpečnostním otázkám na evropském kontinentu*“.¹⁹

Dalších několik organizací je zmíněno jen v krátkosti, spíše se specifickým zaměřením. Koncepce tak zmiňuje v lidskoprávní oblasti Radu Evropy, v jejímž rámci „*bude ČR nadále usilovat o zachování dlouhodobé funkčnosti a o další rozvoj kontrolního systému Evropské úmluvy o lidských právech*“.²⁰ Na poli prosperity zmiňuje koncepcí WTO. Česká republika chce usilovat o „*dojednání transparentních a pevných pravidel pro obchod a investice, sdílených co nejširším okruhem států*“.²¹ Ještě stručněji je zmíněna OECD jakožto klíčový nástroj přispívající k udržitelnému rozvoji a z organizace vyplývající závazky zahraniční rozvojové spolupráce.²²

Pokud tedy porovnáme explicitní zmínky o multilaterálních platformách mimo EU a NATO, nedochází k žádným výrazným změnám. Zejména u OSN můžeme pozorovat téměř identické vymezení úkolů a záměrů. OBSE a Rada Evropy jsou tematizované ještě méně. Za velmi zajímavé lze označit určitý korektiv na poli *prosperity*, kde se koncepcí vymezuje poněkud více ve prospěch rozvojového světa a životního prostředí, na rozdíl od předchozího „horlivě neoliberalního“ pojetí. Ministr Lubomír Za-

orálek pak koncepci primárně představil v rámci tradiční výroční porady s vedoucími zastupitelských úřadů, neboť ta byla jejím hlavním tématem. Z hlediska role mezinárodních organizací bylo velmi zajímavé, že Zaorálek vyzvedl, že vzhledem k novým výzvám je cílem primárně spolupracovat na multilaterální úrovni.²³

Zatímco rok 2015 nám tedy nabídl novou *Koncepci* tvořící dlouhodobější a obecnější rámeček, na poli střednědobých politických rámců současného vedení země se nic nezměnilo. Trvajícím koalici ČSSD, ANO A KDU-ČSL už dříve vyjádřila své představy o východiscích zahraniční politiky skrze programové prohlášení vlády²⁴ a koalici dohodu²⁵ (viz loňské vydání této „ročenky“²⁶).

Prvním pilířem conceptualizace této knihy je otázka politizace dílčích témat české zahraniční politiky. Multilaterální diplomacie patří tradičně k těm nejméně reflektovaným. Ve dvou předchozích ročnících nám byly zajímavým lakmusovým papírkem jak parlamentní, tak evropské volby. Dalo se na nich dobře demonstrovat, zdali otázka multilateralismu v českém politickém diskurzu byla otevíraným a reflektovaným tématem či nikoliv. Rok 2015 nám ovšem žádnou takovou možnost nenabídl.

Dalším prostorem, kde se dá ovšem otázka (ne)politizace multilateralismu dobře sledovat, jsou jednání obou komor Parlamentu České republiky, stejně jako Zahraničního výboru Poslanecké sněmovny. Oproti poměrně zajímavé politizaci tématu multilateralismu při návštěvách ministra Lubomíra Zaorálka i náměstka Petra Druláka z roku 2014, nenabídl rok 2015 nijak zajímavou reflexi tematiky na půdě sněmovního Zahraničního výboru. Nejbližší určité politizaci tématu vycházejícího z kontextu multilaterálních organizací byla debata o vládním návrhu ratifikace *Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání*. I ta se ovšem brzy stočila k technickému integraci do právního řádu a zvláštní debaty o hranici mezi uměním a pornografií.²⁷

Do Poslanecké sněmovny se téma multilaterálních organizací dostalo opět primárně jako kontext, v němž vznikají legislativní normy, kterými se sněmovna zabývá. Obdobný trend můžeme sledovat již léta a není ničím novým. Poslanecká sněmovna tak vedla technickou debatu o ratifikaci změny čl. 8 *Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*²⁸; zabývala se návrhem ratifikace *Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání*²⁹ nebo ratifikací *Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte* zavádějící postup předkládání oznámení.³⁰ „Lehce“ byly několikrát zmiňovány i OBSE jakožto zdroj informací ohledně konfliktu na Ukrajině³¹ nebo Rada Evropy v debatách o veřejném ochrání práva.³² Velmi zajímavou byla diskuse nad vládním návrhem vyslat české vojáky do mise OSN na Golanech (UNDOF). Nad touto otázkou se rozvinula důležitá rozprava týkající se toho, nakolik je taková mise skutečně smysluplná, resp. zdali mise OSN mají smysl jako takové. Také se diskutovalo nad tím, zdali se vláda příliš nepodbíží prezidentovým představám, který konkrétně tuto misi protežuje už delší dobu.³³

Vrcholem politizace univerzálního multilateralismu pak byla interpelace poslance Miroslava Grebeníčka směřovaná vůči ministru Zaorálkovi ve věci dodržování a prosazování zákona na ochranu míru Charty OSN a dalších úmluv. V rámci této interpelace došlo k rozpravě o obecném smyslu OSN v současném světovém řádu, role Rady bezpečnosti jakožto garanta mezinárodního míru, analýzy misí OSN zejména v de-

vadesátých letech či Chartě OSN a mezinárodním právu obecněji.³⁴ Tato debata byla ovšem ojedinělou událostí. I když oba výše zmíněné případy byly velmi zajímavou ukázkou politizace univerzálního multilateralismu, lze těžko shrnout, že by se dalo hovořit o politizaci multilaterální diplomacie jako celku v dlouhodobém horizontu. Senát už pak z hlediska politizace nijak nepřekvapil a kopíroval zejména témata představená na půdě Poslanecké sněmovny, ovšem bez výrazných debat, které by se daly považovat za politizaci tematiky.

Druhým stavebním pilířem konceptuálního rámce této knihy je *polarizace*. Zejména pak otázka, zdali je praxe nepolitizace a výrazného opomíjení multilaterální spolupráce důsledkem velmi rozdílných představ o směřování na tomto poli, které by zablokovaly smysluplnou debatu na dané téma. Ačkoliv byl rok 2015, jak jsem se snažil ukázat výše, poměrně zajímavý a vypluly na povrch zajímavé rozpory mezi internacionalisty a atlantisty,³⁵ tyto dílčí rozpory nemají téměř žádné výrazné dopady na českou multilaterální praxi, ani nejsou příčinou nepolitizace multilateralismu, který je dlouhodobě opomíjenou součástí české zahraniční politiky. Současně pokud se podíváme hlouběji, existuje široce sdílená shoda o tom, jak vnímat mezinárodní organizace. A to primárně instrumentálně jakožto nástroje sloužící prosazování českých zájmů.

MULTILATERÁLNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Bezpečnostní multilateralismus ČR

Velmi specifickým byl letos projev na výročním 70. zasedání Valného shromáždění, který přednesl prezident Miloš Zeman. Ten se ve svém vystoupení „s patra“ zaměřil pouze na jediné téma, a to mezinárodní terorismus, resp. boj proti němu. Toto vystoupení bylo o to zajímavější, že v minulých letech nehrálo toto téma nijak výraznou roli v českém bezpečnostním multilateralismu. Zeman prohlásil mezinárodní terorismus za největší hrozbu lidské civilizace a také za hlavní příčinu současné migrace do Evropy. Kritizoval redukci mezinárodního terorismu na Islámský stát a boj proti terorismu vedený jakožto klasickou válku. Nakonec pak navrhl malé mise schvalované autoritou Rady bezpečnosti, které by mířily na „nervová centra“ teroristických skupin, namísto masivních okupací.³⁶

K otázce terorismu se vyjadřoval i ministr Zaorálek. Ten konstatoval, že „*terorismus není jen bezpečnostní hrozba. Především hrozí tím, že zpřetrhá pouta, která nás k sobě v našich společnostech vážou. Abychom zvítězili nad násilným extremismem, musíme žít naše normální životy a nepoddávat se zjednodušujícím obviňováním různých náboženských nebo národních skupin.*“³⁷

Rozhodujícím bezpečnostním tématem však byly události na Ukrajině. To se projevilo např. i tím, že většina projevu ministra Zaorálka na půdě Rady OSN pro lidská práva měla spíše bezpečnostní rámování. Zaorálek shrnul, že konflikty, jako je ten na Ukrajině, mají obrovský dopad na civilní populaci a současně představují ohrožení regionální a mezinárodní bezpečnosti a stability. A pokračoval tím, že „*teritoriální*

agrese – 70 let po konci 2. světové války – je znovu živým tématem, které musí mezinárodní komunita adresovat jakožto urgentní záležitost. Pane presidente, boje a rozvířování konfliktu na Ukrajině musí skončit.“

Stejně pozornosti se ukrajinským událostem dostalo i na zasedání ministerské rady OBSE, která se odehrála v prosinci v Bělehradě. Náměstek ministra zahraničních věcí Ivo Šrámek jasně konstatoval, že „*Česká republika stojí aktivně za rolí OBSE v usnadňování deeskalace konfliktu v a okolo Ukrajiny, ať už skrze současné nasazení 18 monitorů v rámci Speciální monitorovací mise či skrze naše finanční příspěvky. Minské dohody musí být plně implementovány a jakékoliv řešení musí stát na plném respektu k suverenitě, teritoriální integritě, jednotě a nezávislosti Ukrajiny.*“³⁸ Uzávěl tím, že zmínil, že pro rozvoj evropské bezpečnosti je třeba také řešit dlouhodobé konflikty v Náhorním Karabachu, Gruzii či Moldavsku či naplňovat závazky na poli kontroly zbrojení. Mimo adresování teritoriálních sporů se na zasedání řešily taktéž otázka migrace či hledání cest k obnovení konsenzu v otázce evropské bezpečnosti. I. Šrámek ve svém projevu také zdůraznil, že v době 40. výročí uzavření Helsinských dohod by nemělo být zpochybňováno pojetí bezpečnosti stavějící na třech klíčových pilířích, ani význam jejich principů, ale naopak by měly být v současné krizi evropské bezpečnosti jasně vynucovány.

Mimo teritoriální priority se bezpečnostní multilateralismus věnuje také tematickým prioritám. Nová koncepce explicitně zmiňuje, že jedním z rozhodujících cílů na poli multilaterální bezpečnosti je „*zajištění funkčních a transparentních režimů kontroly zbrojení, včetně nešíření zbraní hromadného ničení*“.³⁹ Kodifikuje tak dlouhodobou prioritu bezpečnostního multilateralismu. Význam této priority Česká republika prokázala např. aktivní účastí na zasedání 1. komise 70. zasedání Valného shromáždění, která se zabývá odzbrojováním a mezinárodní bezpečností. Česká republika se zde ústy stále zástupkyně Edity Hrdé nejprve jasně přihlásila k trvajícím významu *Smlouvy o nešíření jaderných zbraní* jakožto klíčového nástroje jaderného odzbrojování a nešíření jaderných zbraní. Hrdá vyzdvihla, že věří v ustavení blízkovýchodní zóny bez jaderných zbraní; uvítala historickou dohodu mezi E3 + 3 a Íránem; kritizovala jaderné zkoušky KLDŘ a vyzvala ji k navrácení se do režimu NPT. Projev ukončila voláním po dojednání závazné smlouvy o zákazu produkce štěpných materiálů pro jaderné zbraně.⁴⁰

Důležitou součástí českého důrazu na jaderné odzbrojování je již tradiční konference Pražská agenda, jejíž téma letos znělo „Nuclear Deterrence: Enduring Concepts and Current Debates“. Konference spolupořádaná Ústavem mezinárodních vztahů a Univerzitou Karlovou se letos zaměřila primárně na rozbor Hodnotící konference smlouvy o nešíření jaderných zbraní z přelomu dubna a května a taktéž na otázku nových jaderných mocností. Náměstek ministra zahraničních věcí Jakub Kulhánek, který konferenci zahajoval, zdůraznil mezinárodních význam Pražské agendy mezi událostmi zabývajících se otázkami odzbrojení a nešíření jaderných zbraní. Kulhánek také připomněl, že odzbrojení je nutno vnímat jakožto dlouhodobý proces, který i přes mnohé překážky nesmíme opustit.⁴¹

Jak už bylo naznačeno výše, prioritou kontroly zbrojení a odzbrojování se nezaměřuje jen na jaderné zbraně, ale i na ty konvenční. Důležitou roli pak hraje zejména

Smlouva o obchodu se zbraněmi (ATT), o jejíž univerzalizaci bude Česká republika usilovat, jak je explicitně zmíněno v nové koncepci. Václav Bálek, vedoucí oddělení pro odzbrojení a nešíření odboru OSN MZV ČR, vystoupil na jednání 1. výboru v rámci 70. zasedání Valného shromáždění OSN a konstatoval, že „*ATT je úspěšným příběhem rozvoje mezinárodně dohodnutých standardů určených k regulaci stále ne-regulovaného globálního obchodu s konvenčními zbraněmi. [...] Česká republika je připravena převzít svůj díl odpovědnosti a aktivně přispět skrze svou práci v Manažerské komisi a skrze aktivní pomoc a asistenci napříč Zemí.*“⁴²

Důležitou personální událostí byla únorová návštěva generálního ředitele Organizace pro zákaz chemických zbraní (OPCW), velvyslance Ahmeta Üzümcü. Ten se setkal s ministrem Zaorálkem, s kterým debatoval o otázkách likvidace chemických zbraní v Sýrii, USA, Rusku a Libyi; vyšetřování chemických útoků v syrském konfliktu či o zhodnocení členství ČR v OPCW. A. Üzümcü taktéž přednesl přednášku pro odbornou veřejnost a média na téma „*What made the OPCW successful*“, kterou organizovalo MZV společně s Centrem evropské bezpečnosti ÚMV.⁴³

Lidskoprávní a mezinárodněprávní multilateralismus ČR

Hlavní změnou na poli lidskoprávního multilateralismu bylo ukončení českého členství v Radě OSN pro lidská práva k 31. 12. 2014. Česká republika tak přišla o jeden z nejeftivnějších multilaterálních nástrojů své lidskoprávní politiky, v jehož rámci byla v posledních letech výrazně aktivní. Důkazem toho jsou dvě schválené české rezoluce k rovné politické a veřejné participaci a prosazení dvou rezolucí o právu na shromažďování a sdružování, které ČR pomáhala předložit.⁴⁴ Stejně tak byla v roce 2014 aktivním místopředsednickým státem. Kateřina Sequensová, stálá zástupkyně ČR při úřadovně OSN v Ženevě, shrnula české působení takto: „*Během tří a půl roku trvajících členství Česká republika potvrdila svým aktivním, otevřeným a čitelným vystupováním, že lidská práva byla, jsou a zůstanou její zahraničně-politickou prioritou.*“⁴⁵ To, že Česká republika považuje lidská práva za prioritu i do budoucna, naznačila tím, že už dala najevo zájem o opětovné zasedání v této instituci na léta 2019–2021.

Význam lidských práv nebo role Rady s ukončeným členstvím však pro ČR nijak neuvadá, to vyjádřil i ministr L. Zaorálek ve svém vystoupení na její půdě. Konstatoval: „*Česká republika se stala pozorovatelským státem. Dovolte mi ujistit Vás o podpoře a důležitosti, kterou práci tohoto vysoce důležitého tělesa, v době kdy je jeho mandát obtížnější než kdy před tím, přikládáme. Budeme pokračovat ve vyzvedávání témat, které vnímáme jako úhelné kameny lidských práv.*“⁴⁶

A lidskoprávní praxe českých zástupců na Stálé misi v Ženevě, kteří jsou hlavními aktéry na poli lidskoprávního multilateralismu, jasně ukázala, že z proaktivního přístupu se téměř nic nezměnilo, i když došlo v půli roku k jedné výrazné personální změně. K. Sequensovou v pozici stálé zástupkyně vystřídal Jan Kára, který předal pověřovací dopis do rukou Michaela Møllera, nejvyššího představitele ženevské pobočky OSN, k 31. 8. 2015.⁴⁷

Teritoriálně byl kladen důraz zejména na události na Ukrajině. Výrazně se jim věnoval ministr L. Zaorálek ve svém projevu v Radě lidských práv. Zaorálek události

zarámoval především ostrou lidskoprávní rétorikou: „*Všechna nařčení z porušení lidských práv musí být řádně vyšetřena. Je třeba vyšetřit všechny tyto vraždy, znásilnění, mučení, sexuální napadení, únosy.*“⁴⁸ Na půdě RLP se dále ČR vyjádřila mj. i k zhoršující se lidskoprávní situaci na Krymu po jeho ilegální anexi, zejména pak k situaci krymských Tatarů a ukrajinsky mluvících komunit. Byla zmíněna arbitrárnost procesu s Naděou Savčenkovou či byl kladen důraz na respekt k humanitárnímu právu a pomoci pro civilisty.⁴⁹ Česká republika také jasně ocenila práci monitorovacích misí Úřadu vysokého komisaře pro lidská práva.⁵⁰

Kromě primátu Ukrajiny směřovala česká lidskoprávní kritika tradičním směrem. Tvrdě se ČR vyjádřila k událostem v Sýrii, zejména proti extenzivním a systematickým útokům proti civilistům, ženám a dětem stejně jako proti náboženským či dalším zranitelným skupinám. Také se postavila proti používání chemických zbraní a barelových bomb, zejména v civilních oblastech.⁵¹ Česká republika kladla rovněž důraz na neomezený přístup mezinárodní vyšetřovací komise do země a zdůraznila že Rada bezpečnosti by měla předložit poznatky k Mezinárodnímu trestnímu soudu.⁵²

Jasná a rozhodné výtky zazněly vůči KLDR, kde ČR volala po propuštění politických vězňů a zejména apelovala na postoupení zjištění o KLDR vůči Mezinárodnímu trestnímu soudu.⁵³ Česká republika vyjádřila obavy nad možným zmařením reformního úsilí v Myanmaru, zhoršující se svobodou tisku či shromáždění. A taktéž vyjádřila rozčarování nad nepropuštěním politických vězňů, resp. nad vytvářením nových z řad aktivistů a žurnalistů.⁵⁴ Kritizována byla taktéž zhoršující se situace v Bělorusku zejména ve vztahu k netransparentnosti volebních procesů a nepropuštění a nedostatečné rehabilitaci všech politických vězňů.⁵⁵ Česká republika se pravidelně vyjadřovala vůči situaci v Rusku, Číně a Ázerbájdžánu⁵⁶ a stručněji a nárazověji k situacím v Bahrajnu, Íránu, Egyptě či Pákistánu.⁵⁷

Ministr Zaorálek ve svém již zmiňovaném projevu taktéž zdárně shrnul tematické priority, které tvoří a budou tvořit jádro českého lidskoprávního multilateralismu: „*Mezi ně patří rovná a efektivní participace občanů v politických a veřejných záležitostech. [...] Míra, do jaké mají ženy, etnické či další minority přístup k rozhodovacím procesům v našich společnostech, to jak mohou zasahovat do rozhodování o rozpočtech a dalších veřejných politikách, ukazuje, jak demokratické naše společnosti opravdu jsou.*“⁵⁸

Předznamenal tak, že rozhodující lidskoprávní prioritou českého působení v multilaterálních organizacích v posledních nejméně třech letech je dozajista otázka politické a veřejné participace. Česká republika na tomto poli v roce 2015 ukázala iniciativu např. tím, že uspořádala a hostila spolu s Úřadem Vysokého komisaře pro lidská práva diskusi na toto téma. J. Kára se k otázce občanské angažovanosti vyjádřil takto: „*Nedostatek příležitostí – u žen, menšin, osob s postižením, marginalizovaných či jinak ohrožených skupin – smysluplně se podílet na správě věcí politických a veřejných má destabilizační dopad na mír, bezpečnost a rozvoj.*“⁵⁹ Význam tohoto tématu byl potvrzen již třetím předložením rezoluce zabývající se participací, která byla opět jednohlasně schválena s podporou 60 zemí ze všech částí světa. Důraz rezoluce byl kladem především na potenciál informačních a komunikačních technologií pro občanské působení.⁶⁰

Druhým tématem, které se stalo jádrem lidskoprávního multilateralismu *de facto* až v 2014, ale které se jasně stává českou prioritou, je otázka ženských práv a jejich postavení ve společnosti. Význam tohoto tématu pro lidskoprávní agendu také jasně naznačuje nová *Koncepce*, která propojuje tuto otázku s otázkou politické participace. Koncepce jasně dává na vědomí, že „*ČR bude rovněž usilovat o celosvětové posílení postavení žen ve společnosti. [...] ČR se zvláště zaměří na otázky spojené s účastí žen ve veřejném životě.*“⁶¹

Jedním z nejvýraznějších počinů v rámci této priority bylo spolupředložení rezoluce 2242 o ženách, míru a bezpečnosti, která byla v říjnu schválena v rámci zasedání Rady bezpečnosti ku příležitosti výročí první rezoluce (1325) Rady bezpečnosti k této agendě. Stálá zástupkyně E. Hrdá u této příležitosti zdůraznila, že studie analyzující dopady rezoluce 1325 jasně dokazují, že „*participace žen na všech úrovních je klíčem k operativní efektivnosti, úspěchu a udržitelnosti mírových procesů, peacebuildingového a peacekeepingového úsilí.*“⁶²

K tomuto tématu se Česká republika také jasně vyjádřila např. v rámci debat o integraci genderové perspektivy do činnosti Rady pro lidská práva a jejich mechanismů. Zde ČR, vědoma si vlastních problémů, zmínila jeden příklad dobré praxe používaný neziskovými organizacemi zaměřenými na ženská práva v podobě databázi ženských expertek určených pro média, ale využitelných např. i pro OSN.⁶³ A obdobně byl zmíněn další návrh z dílny ČR zaměřený na reformu volebních zákonů, s cílem představit taková pravidla, aby ženy tvořily minimálně 30 % všech kandidátů na volebních listinách.⁶⁴ Obdobně se práv žen zastala Lucia Zachariášová z Úřadu vlády ČR v rámci diskuse „*Productivity, well-being and gender policies*“⁶⁵ nebo náměstkyně ministra pro lidská práva Marina Štěpánková na Komisi pro status žen.⁶⁶

Novým tématem, ke kterému se ČR vyjádřila v rámci Rady, byla samozřejmě těžko opomenutelná otázka migrace. Zástupce J. Kára konstatoval, že ČR „*se plně shoduje s výzvou Vysokého komisaře [pro lidská práva] k nalezení trvalého řešení této krize, v souladu s mezinárodními lidskoprávními úmluvami a humanitárním právem. Takové řešení musí být komplexní a adresovat hlavní příčiny, současně s nabídnutím konkrétní pomoci uprchlíkům a migrantům.*“⁶⁷ Česká republika taktéž aktivně vystoupila na 66. zasedání Výkonného výboru Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, a vyjádřila se zejména k situaci afghánských uprchlíků. Zde Jan Kára zdůraznil, že afghánští uprchlíci tvoří výraznou část současného vlny migrace do Evropy a že důležitým pilířem řešení migrační otázky je otázka rozvojové spolupráce.⁶⁸

S otázkou migrace je také hojně spojena červnová návštěva náměstkyně P. Druláka v Ženevě. Ten se mj. setkal s náměstkem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) Thomasem Alexandrem Aleinikoffem. Zabývali se otázkou tzv. migrační krize v oblasti Středomoří a možností spolupráce Evropy s UNHCR. Oceněna byla také vůle České republiky přesídlit syrské rodiny z Jordánska a nabídnout stipendijní program pro syrské uprchlíky v jordánském uprchlickém táboře Zaatarí. Obdobně byla vyzvednuta snaha přispět na podporu vnitřně vysídlených osob na Ukrajině. P. Drulák se taktéž setkal s vysokým komisařem OSN pro lidská práva Zaídem Raádem Husajnem a předsedou Rady OSN pro lidská práva Joachimem Ruckerem. Kromě situace jednotlivých úřadů se taktéž zabývali zejména otázkou migrace.⁶⁹

Z Rady Evropy přijel v červnu na návštěvu České republiky její generální tajemník Thorbjørn Jagland. Poslední návštěva generálního tajemníka této organizace se odehrála v roce 2007. Byl přijat ministrem L. Zaorálkem, který výrazně ocenil roli Rady Evropy v udržování lidskoprávních standardů napříč kontinentem. Lidskoprávní otázky se během jednání také výrazně propojovaly s bezpečnostní rétorikou. „*V době, kdy Evropa musí čelit různým krizím, je nanejvýš důležité vystupovat na obranu principů, na kterých je Rada Evropy postavena,*“ uvedl šéf české diplomacie. Vedle otázky rovnováhy mezi ochranou lidských práv a boje proti terorismu se partneři zabývali výrazně také otázkou dění na Ukrajině a dalšími zahraničněpolitickými tématy a jejich vztahem k ochraně lidských práv.⁷⁰

Důležitou událostí na půdě Rady Evropy je udělování Ceny Václava Havla. Ta byla letos ve Štrasburku předána Parlamentním shromážděním Rady Evropy spolu s Nadačí Charty 77 a Knihovnou Václava Havla jedné z nejvýraznějších postav sovětského disentu a zakladatelce moskevské Helsinské skupiny Ljudmile Alexejevové.⁷¹

Rozhodující lidskoprávní událostí na poli OBSE bylo jistě 39. Implementační setkání lidské dimenze OBSE. To se loni odehrálo na přelomu září a října ve Varšavě. Česko zde spolu s dalšími 57 účastnickými zeměmi, zástupci občanské společnosti, mezinárodních organizací a dalších aktérů diskutovalo o klíčových evropských lidskoprávních tématech. Čeští zástupci se ve svých vystoupeních zaměřili na témata fundamentálních svobod; rovných práv pro ženy i muže ve všech sférách života; demokratické instituce a důležitou roli mělo téma dvou vystoupení, a to otázka inkluze Romů.

Zajímavou zprávou z půdy OBSE bylo zvolení Ivany Dobešové, vedoucí stálé delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění OBSE a poslankyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky za hnutí ANO, do pozice místopředsedkyně Výboru pro demokracii, lidská práva a humanitární otázky během 24. výročního zasedání Parlamentního shromáždění OBSE.⁷²

Další událostí hodnou zmínky byla i návštěva ředitele Kanceláře OBSE pro demokratické instituce a lidská práva Michaela Linky v Praze. Ten se setkal s náměstkem J. Kulhánkem. Kromě otázky stavu lidských práv v jednotlivých členských zemích se oba představitelé zaměřili zejména na konflikt na Ukrajině a aktivní roli českých pozorovatelů v misích OBSE, kterou ředitel M. Linke výrazně ocenil.⁷³

Z mezinárodně právního hlediska je určitě důležité zmínit, že ČR je jednou z prvních 30 zemí, které ratifikovaly dodatky k Římskému statutu týkající se zločinu agrese a čl. 8 definujícího válečné zločiny. Česká republika tak vyjádřila jasnou podporu Mezinárodnímu trestnímu soudu, kterou považuje za jeden z hlavních pilířů české zahraniční politiky, jak dodává zástupkyně E. Hrdá.⁷⁴ Mezinárodní trestní soud je důležitým bodem českého mezinárodněprávního multilateralismu. Připomeňme např. i důležitou pozici soudce MTS Roberta Fremra, který u soudu působí od roku 2012.

Významnou událostí bylo zvolení soudkyně Ivany Hrdličkové na post předsedkyně Zvláštního tribunálu pro Libanon, který převzala na počátku března na období roku a půl. Hrdličková působí jako soudkyně zvláštního tribunálu pro Libanon od roku 2012, kdy byla jmenována generálním tajemníkem OSN.⁷⁵

Ekonomický a rozvojový multilateralismus ČR

Rozhodující událostí na poli ekonomického a rozvojového multilateralismu byl výrazný úspěch v podobě zvolení za člena ECOSOC, tedy do Hospodářské a sociální rady OSN, pro období let 2016 až 2018. Česká republika získala 179 hlasů a byla tak zvolena za východoevropskou skupinu, spolu s Moldavskem.⁷⁶ Význam této instituce je klíčový zejména z hlediska naplňování nové rozvojové agendy po roce 2015, kdy skončila platnost Rozvojových cílů milénia. Agenda 2030 má tak zajistit globální udržitelný rozvoj v sedmnácti klíčových oblastech a Česko se díky členství v ECOSOC může na tomto rozvoji výrazně podílet.

Již tradičně tvoří důležitou součást tohoto pilíře českého multilateralismu Ekonomicko-environmentální fórum. Letos se v Praze odehrál 23. ročník této události, byl věnován zejména správě vodních zdrojů a řízení vodního hospodářství v oblasti OBSE. Fórum zahájil náměstek J. Kulhánek spolu s generálním tajemníkem OBSE Laberto Zannierem. Cílem setkání bylo především předejít možným konfliktům vyplývajícím z této oblasti a rozvíjet ji jakožto oblast spolupráce.⁷⁷

Důležité přihlášení se České republiky k cílům udržitelného rozvoje představila Jaroslava Jermanová, první místopředsedkyně Poslanecké sněmovny v rámci panelové debaty „Changing approaches to policymaking: the role of the SDGs“.⁷⁸ Jermanová ve svém rozsáhlém projevu nejprve zdůraznila, že pokud má udržitelný rozvoj fungovat, musí dohodnutá pravidla dodržovat všichni bez rozdílu, a současně zdůraznila, že je třeba získávat široký společenský konsenzus pro ideu udržitelného rozvoje a nezbytných opatření. Nakonec také zajímavě propojila důraz na udržitelný rozvoj s výše zmiňovanou prioritou ženských práv a genderové rovnosti.

K tématu udržitelného rozvoje se vyjádřil i náměstek ministra zahraničních věcí Martin Tlapa během všeobecné rozpravy v rámci Politického fóra na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji.⁷⁹ Tlapa zdůraznil nezbytnost monitoringu, odpovědnosti (*accountability*) a přezkumu jakožto pilířů úspěšné implementace rozvojové agendy po roce 2015. Tlapa dodal, že politické fórum na vysoké úrovni „o udržitelném rozvoji je v unikátní pozici k přitáhnutí více politické pozornosti k agendě udržitelného rozvoje a zajištění toho, že ekonomický, sociální a environmentální pilíř budou vyvážené“.

S otázkou rozvoje po roce 2015 je spojena jedna významná personální otázka. Andrej Babiš, vicepremiér a ministr financí, se setkal v dubnu s generálním tajemníkem OSN Pan Ki-munem. Zabývali se zejména otázkami nového rozvojového rámce, konferencí v Addis Abebě a otázkou nezbytnosti dostatečného financování rozvojové agendy do roku 2030.⁸⁰

Jednou z rozhodujících událostí hodných připomenutí je dozajista výročí 20 let od vstupu do OECD, které se odehrálo v prosinci roku 1995. Vstup do OECD byl jedním z nejvýraznějších symbolů přihlášení se k liberálně demokratickému a kapitalistickému vidění světa. Jedním z jasných signálů nakolik se Česká republika v tomto rámci rozvinula a řádně zařadila, byl vstup do Výboru OECD pro rozvojovou spolupráci, a to jakožto první nová členská země EU, který se odehrál v roce 2013.⁸¹

Další významnou událostí spojenou s OECD bylo první české vystoupení v pozici místopředsednické země při ministerském zasedání OECD. Česká republika spo-

lupředsedala zasedání nazvanému „Unlocking Investment for Sustainable Growth and Jobs“ s Korejskou republikou a Francií. Jak název napovídá, zasedání bylo zaměřené na snahu podpořit ekonomický růst, ovšem tak, aby byl udržitelný z hlediska sociálních i ekologických dopadů v duchu udržitelného rozvoje, který se stává hlavním globálním rámcem rozvoje.⁸² Českou republiku zde zastupoval ministr L. Zaorálek, který mj. zmínil, že „nerovnost, klimatické změny, migrace a mobilita představují pro náš svět velké výzvy. Pokud je nezvládneme, mohou ohrozit náš způsob života nebo i celou civilizaci.“ Kromě zmíněné problematiky migrace se jednáními prolínala i směsice lidskoprávních a bezpečnostních témat. Ministři se tak vyjádřili i k situaci na Ukrajině nebo k tématu mezinárodního terorismu.⁸³

MULTILATERÁLNÍ DIMENZE ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

Český mediální prostor se málokdy věnuje přímo české multilaterální diplomacii či smyslu mezinárodních organizací per se. Ovšem i v roce 2015 se objevily zprávy, které vzbudily pozornost médií a přiblížily široké veřejnosti českou multilaterální politiku.

Díky 70. výročí se určité pozornosti dostalo OSN. Média se primárně zaměřila na tlumočení postojů vrcholových politiků na účet této rozhodující instituce. Zejména pak byla reflektována slova ministra L. Zaorálka, který i přes vědomí slabin zdůraznil, že OSN je stále klíčovou organizací pro svět. Ozývaly se ovšem i velmi kritické hlasy, např. z pera Jana Kellera, který zdůrazňoval úplnou ignoraci organizace v současné politice mocností. Celkově se ovšem jednalo o ojedinelou mediální reflexi významu rozhodující mezinárodní organizace jako takové.

Výraznější mediální prostor byl věnován výročímu 70. zasedání Valného shromáždění, s důrazem logicky kladeným zejména na vystoupení prezidenta M. Zemana. Kromě shrnutí Zemanových doporučení v globálním boji proti teroru, média komentovala kritické hlasy, které se vymezovaly vůči Zemanově naivitě, s tím, proč by měly velmoci poslouchat právě antiteroristické plány prezidenta malé země či kritiku za opomíjení dění na Ukrajině, včetně explicitních zmínek o ruské agresi.

Nejvíce pozornosti bylo ovšem OSN ve vztahu k Česku věnováno ve vztahu k tvrdé kritice týkající se systematického porušování práv uprchlíků, zejména dětí, z úst Vysokého komisaře pro lidská práva Zajd Raad Husajna. Ten se jasně ohradil proti české praxi systematické a dlouhodobé detence, včetně rodin s dětmi, stejně jako k praxi zabavování mobilů a peněz. Současně se velmi jasně vymezil proti xenofobním, resp. otevřeně islamofobním projevům prezidenta Zemana. Husajn uzavřel svou kritiku tím, že se nejedná o nezbytná opatření, ale o systematickou praxi, kterou Česká republika usiluje o odrazení uprchlíků od cestování do země. Média pak reflektovala demotivující vyjádření prezidentova mluvčího, stejně jako výroky Lubomíra Zaorálka, Milana Chovance či Bohuslava Sobotky, kteří se ohrazovali vůči napadením, stejně jako vyjádření ombudsmanky Anny Šabatové, ministra Jiřího Dienstbiera či ministra Roberta Pelikána, kteří kritiku částečně přijali.

Z dalších organizací byla poměrně výrazná pozornost věnována OBSE. Primárně se však nejednalo o vztah k České republice či o české postoje v rámci dané platformy, ale o její roli jakožto rozhodující monitorovací organizace ve vztahu k říjnovým komunálním volbám na Ukrajině a také na dodržování mírových ujednání a stahování zbraní v největších místech napětí. Ve vztahu k ČR se média většinou zaměřila na český třímilionový příspěvek právě na tyto monitorovací mise.

Zajímavé bylo i mediální pokrytí dění na půdě Rady Evropy. Zde byla opět věnována pozornost spíše kritice České republiky, a to v kontextu několik let opomíjené tzv. Istanbulské úmluvy, tedy Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Bylo rozebíráno, že ČR patří mezi poslední státy, které zatím z nepochopitelných důvodů odmítají úmluvu podepsat. Mimo to byly také představeny základní pilíře smlouvy a její význam jakožto prvního opravdu komplexního nástroje prosazování ženské rovnosti a potírání této formy oprese a potlačování lidských práv.

Velmi zajímavým příspěvkem do veřejné debaty o samé podstatě a smyslu českého multilateralismu byla v roce 2015 vydaná kniha nazvaná *Česká republika v mezinárodních organizacích: mezi teorií a praxí*⁸⁴ z pera kolektivu tvořeného Michalem Kořanem, Veronikou Bílkovou, Michalem Kolmašem a Šárkou Kolmašovou v ÚMV. Jak už název napovídá, kolektiv zde připravil i laikům přístupnou teoretickou studii, která přibližuje širší veřejnosti fenomén mezinárodní spolupráce, rozebírá jeho historii či různé typologie. Co je ovšem podstatnější, na základě dlouhodobého výzkumu nabízí velmi zajímavou reflexi českého multilaterálního působení včetně vývoje zapojování do mezinárodních struktur a zejména analýzy struktur českého členství a komplexního zmapování a analýzy finančních nákladů. Kniha taktéž kromě deskripce nabízí určitou podobu doporučení pro zkoumání účelnosti členství či zlepšení efektivity českého fungování v multilaterálním kontextu. Tato publikace je jedním z největších příspěvků pro širší debatu o samém smyslu českého multilateralismu, jenž bývá jako téma veřejné debaty v rámci české zahraniční politiky velmi opomíjen, až ignorován.

ZÁVĚR

Na celkovém hodnocení českého multilateralismu se oproti minulým letům nic výrazného nezměnilo. Multilaterální diplomacie se dá celkově definovat jakožto proaktivní s důrazem na spolupracující linii, přičemž jednotlivé dílčí oblasti samozřejmě nabízejí poněkud odlišné pohledy.

I přes ukončení českého mandátu na půdě Rady OSN pro lidská práva si tato část českého multilateralismu udržela proaktivnost a úspěšně navázala na předchozí působení. Můžeme tedy říci, že lidskoprávní multilateralismus byl i v roce 2015 definován *vytvářením společné politiky*.

Obdobně jako v posledních letech lze na poli bezpečnosti sledovat výraznější prvek evropeizace. Hlavní linie bezpečnostního multilateralismu by se dala tedy popsat především jako *adaptace na vnější politiku*. Ovšem díky výrazné specializaci zejména na otázky kontroly zbrojení a odzbrojování se dá říci, že tato hlavní linie je

zejména v oblasti zmíněné specializace doplňována trendem proaktivního *vytváření společné politiky*.

Z hlediska ekonomického multilateralismu můžeme konstatovat, že ČR neinvestuje tolik energie jako do výše zmíněných oblastí, proto by se tato oblast dala definovat spíše jako *adaptace na vnější politiku*.

Jako poslední je třeba doplnit pole rozvojového multilateralismu. Jelikož se jedná o jednu z klíčových priorit české zahraniční politiky, lze otevřeně říci, že v této oblasti Česká republika usiluje o aktivní *utváření společných politik*.

Na závěr je ovšem třeba doplnit již standardní formulku o tom, že celkové proaktivní a spolupracující vyznění české multilaterální diplomacie není důsledkem vedomé politizace tématu. Český multilateralismus má spíše setrvačnou tendenci a je primárně v rukou expertů ze stálých misí a dílčích odborů, jejichž iniciativa je rozhodující pro výslednou podobu českého působení v rámci mezinárodních organizací. Toto opomíjení ovšem není nikterak překvapivé, ale je spíše prodloužením dlouhodobě zaběhnuté praxe. Ovšem i díky výše zmíněnému zmapování českého fungování v mezinárodních organizacích je možné, že dojde k hlubší reflexi, která by mohla vést k výraznější politizaci a reflektovanějšímu působení v tomto poli.

Poznámky

- ¹ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy_analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html.
- ² MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. On-line: www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf.
- ³ Pro bližší rozbor např. Blažek, Jan (2014): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2013. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 269–270.
- ⁴ Šárka, Moravcová (2013): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal–Ditrich, Ondřej a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2012. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 236.
- ⁵ Kořan, Michal et al. (2015): *Česká republika v mezinárodních organizacích: mezi teorií a praxí*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 30–32.
- ⁶ *Koncepce zahraniční politiky ČR*, op. cit., s. 1.
- ⁷ Tamtéž, s. 2.
- ⁸ Tamtéž.
- ⁹ Tuto hierarchii zdárně popisuje Kořan et al. (2015), s. 75–76. Stejně tak pro rozbor evropeizace českého multilateralismu viz publikace *Česká zahraniční politika v roce...* (minimálně od roku 2010).
- ¹⁰ *Koncepce zahraniční politiky ČR*, op. cit., s. 2.
- ¹¹ Tamtéž, s. 2–3.
- ¹² Tamtéž, s. 4.
- ¹³ Tamtéž, s. 5.
- ¹⁴ Tamtéž.
- ¹⁵ Tamtéž, s. 6.
- ¹⁶ Tamtéž, s. 9.
- ¹⁷ Tamtéž, s. 9–10.

- ¹⁸ Tamtéž, s. 8.
- ¹⁹ Tamtéž, s. 5.
- ²⁰ Tamtéž, s. 9.
- ²¹ Tamtéž, s. 7.
- ²² Tamtéž.
- ²³ MZV ČR: *Ministr Zaorálek: Koncepce nám pomáhá připravit se na nové výzvy zahraniční politiky*, 24. 8. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_08_24_cesti_velvyslanci_tiskovka.html.
- ²⁴ Vláda ČR: *Programové prohlášení vlády České republiky*, 14. 2. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/.
- ²⁵ Vláda ČR: *Koaliční smlouva mezi ČSSD, hnutím ANO 2011 a KDU-ČSL na volební období 2013–2017*, 29. 1. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalicioni-smlouva-mezi-cssd-hnutim-ano-2011-a-kdu-csl-na-volebni-obdobi-2013-2017-115459/.
- ²⁶ Blažek, Jan (2014): *Multilaterální rozměr české zahraniční politiky*, op. cit.
- ²⁷ PSP ČR: *Zápis z 18. mimořádné schůze Zahraničního výboru*, 19. 5. 2015. On-line: www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=105512.
- ²⁸ PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 25. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ²⁹ PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 27. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ³⁰ PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 29. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ³¹ Například PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 27. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ³² PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 31. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ³³ PSP ČR: *Těsnořisecká zpráva o 29. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*.
- ³⁴ Tamtéž.
- ³⁵ Drulák, Petr (2008): *Česká zahraniční politika mezi internacionalismem a atlantismem*. In: Kořan, Michal (ed.): *Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 395–402.
- ³⁶ General Assembly UN: *Statement by Miloš Zeman*, 25. 9. 2015. On-line: gadebate.un.org/70/czech-republic.
- ³⁷ MZV ČR: *Ministr Zaorálek vystoupil na 28. zasedání RLP*, 5. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ministr_zaoralek_vystoupil_na_28.html.
- ³⁸ MZV ČR: *Ministerská rada OBSE byla zahájena v Bělehradě dne 3. 12. 2015*, 3. 12. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/ministerska_rada_obse_byla_zahajena_v.html.
- ³⁹ *Koncepce zahraniční politiky ČR*, op. cit., s. 4.
- ⁴⁰ MZV ČR: *Czech Republic on nuclear and conventional weapons in the UN General Assembly*, 26. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_republic_on_nuclear_and.html.
- ⁴¹ MZV ČR: *Náměstek Kulhánek zahájil politickou část konference k Pražské Agendě*, 15. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_10_15_prague_agenda_2015.html.
- ⁴² MZV ČR: *Česká republika vystoupila s projevy k jaderným a konvenčním zbraním na VS OSN*, 26. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/ceska_republika_vystoupila_s_projevy_k.htm.
- ⁴³ MZV ČR: *Ministr Zaorálek jednal s generálním ředitelem Organizace pro zákaz chemických zbraní*, 16. 2. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_02_16_ministr_zaoralek_jednal.html.
- ⁴⁴ MZV ČR: *Aktivní, čitelná a s vlastním názorem – ČR završila členství v Radě pro lidská práva*, 8. 1. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/aktivni_citelna_a_s_vlastnim_nazorem_cr.html.
- ⁴⁵ Tamtéž.
- ⁴⁶ MZV ČR: *Ministr Zaorálek vystoupil na 28. zasedání RLP*, 5. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ministr_zaoralek_vystoupil_na_28.html.

- ⁴⁷ MZV ČR: *Český velvyslanec předal pověřovací dopis generálnímu řediteli Úřadovny OSN v Ženevě*, 31. 8. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/velvyslanec/velvyslanec_a_staly_predstavitel_cr.html.
- ⁴⁸ MZV ČR: *Ministr Zaorálek vystoupil na 28. zasedání RLP*.
- ⁴⁹ MZV ČR: *ČR vystoupila v lidskoprávních debatách o situaci na Ukrajině a Srí Lance*, 30. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/cr_vystoupila_v_lidskopravnich_debatach.html.
- ⁵⁰ MZV ČR: *ČR ocenila práci lidskoprávních monitorů na Ukrajině*, 9. 12. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/vysoka_komisarka_osn_pro_lidska_prava/cr_ocenila_praci_lidskopravnich_monitoru.html.
- ⁵¹ MZV ČR: *ČR podpořila mandát vyšetřovacích komisí pro Eritreu a Sýrii*, 25. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/cr_podporila_mandat_vysetrovacich_komisi.html.
- ⁵² MZV ČR: *ČR ke zprávě vyšetřovací komise k Sýrii*, 22. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp30_cr_ke_zprave_vysetrovaci_komise_k.html.
- ⁵³ MZV ČR: *ČR vyzývá k pokračování mezinárodního tlaku na KLDŘ*, 19. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp28_cr_vyzyva_k_pokracovani.html; MZV ČR: *ČR volá po zastavení porušování lidských práv v KLDŘ*, 22. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp30_cr_vola_po_zastaveni_porusovani.html.
- ⁵⁴ MZV ČR: *ČR znepokojena ohrožením reformního úsilí v Myanmaru/Barmě*, 19. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp28_cr_znepokojena_ohrozenim.html.
- ⁵⁵ MZV ČR: *ČR znepokojena nelepšící se lidskoprávní situací v Bělorusku*, 24. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp29_cr_znepokojena_nelepsici_se.html.
- ⁵⁶ MZV ČR: *ČR k lidskoprávní situaci v Číně, Rusku a Ázerbájdžánu*, 19. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp28_cr_k_lidskopravni_situaci_v_cine.html; MZV ČR: *Čína, Ázerbájdžán, Venezuela, Bahrajn, Írán, Egypt, Sýrie, Rusko v centru pozornosti*, 26. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp29_cina_azerbajdzan_venezuela_bahrajn_1.html.
- ⁵⁷ MZV ČR: *ČR vystoupila k lidskoprávním situacím vyžadujícím pozornost mezinárodního společenství*, 21. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/cr_vystoupila_k_lidskopravnim_situacim.html.
- ⁵⁸ Tamtéž.
- ⁵⁹ MZV ČR: *ČR hostila debatu k prohlubování občanské účasti na politických a veřejných záležitostech*, 30. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp30_cr_hostila_debatu_k_prohlubovani.html.
- ⁶⁰ MZV ČR: *Česká resoluce k účasti na politických a veřejných záležitostech jednomyslně přijata*, 1. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/ceska_resoluce_k_ucasti_na_politickych_a.html.
- ⁶¹ *Koncepce zahraniční politiky ČR*, op. cit., s. 9–10.
- ⁶² MZV ČR: *Czech Republic co-sponsored UNSC Resolution on women, peace and security*, 14. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_republic_co_sponsored_unsc_1.html.
- ⁶³ MZV ČR: *ČR k výroční diskusi o integraci genderové perspektivy*, 16. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp30_cr_k_vyrocní_diskusi_o_integraci.html.
- ⁶⁴ MZV ČR: *Účast žen na rozhodování*, 23. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ucast_zen_na_rozhodovani.html.

- ⁶⁵ MZV ČR: *L. Zachariášová from the Office of the Czech Government made a statement in UN discussion on „Productivity, Well-being and Gender policies“*, 12. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/i_n_v_i_t_a_t_i_o_n_for_a_discussion_on.html.
- ⁶⁶ MZV ČR: *Czech Deputy Minister M. Štěpánková addressed the 59th session of CSW*, 13. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_deputy_minister_m_stepankova.html.
- ⁶⁷ MZV ČR: *ČR podpořila nezávislost OHCHR a komplexní řešení migrační krize*, 14. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp30_cr_podporila_nezavislost_ohchr_a.html.
- ⁶⁸ MZV ČR: *66. zasedání Výkonného výboru UNHCR – vystoupení ČR k situaci afghánských uprchlíků*, 7. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.geneva/cz/humanitarni_pomoc/x66_zasedani_vykonneho_vyboru_unhcr.html.
- ⁶⁹ MZV ČR: *Náměstek Drulák v Ženevě*, 3. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_06_03_namestek_drulak_v_zeneve.html.
- ⁷⁰ MZV ČR: *Ministr Zaorálek přijal generálního tajemníka Rady Evropy*, 5. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_06_05_ministr_zaoralek_prijal_gt_re.html.
- ⁷¹ MZV ČR: *Cena Václava Havla pro rok 2015 udělena Ljudmile Alexejevové*, 29. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/coe.strasbourg/cz/aktuality/historicky_prvni_cena_vaclava_havla_1.html.
- ⁷² MZV ČR: *24. výroční zasedání Parlamentního shromáždění OBSE*, 24. 7. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/x24_vyrocní_zasedani_parlamentního.html.
- ⁷³ MZV ČR: *Náměstek Kulhánek jednal s ředitelem Kanceláře OBSE pro demokratické instituce a lidská práva*, 18. 11. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/namestek_kulhanek_jednal_s_reditelem.html.
- ⁷⁴ MZV ČR: *Czech Republic deposited the instruments of acceptance to the Amendments to the Rome Statute*, 12. 3. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_republic_deposited_the_instruments.html.
- ⁷⁵ MZV ČR: *Soudkyně Ivana Hrdličková zvolena předsedkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon*, 20. 2. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_02_20_soudkyně_ivana_hrdlickova_zvolena.html.
- ⁷⁶ MZV ČR: *Czech Republic elected to become ECOSOC member*, 21. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_republic_elected_to_become_ecosoc.html.
- ⁷⁷ MZV ČR: *Závěrečné zasedání 23. Ekonomicko-environmentálního fóra v Praze*, 14. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/zaverecne_zasedani_23_ekonomicko.html.
- ⁷⁸ MZV ČR: *Czech Principal Vice-Chairperson of the Parliament Ms. Jermanová in the UN*, 30. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_principal_vice_chairperson_of_the.html.
- ⁷⁹ MZV ČR: *Czech Deputy Minister M. Tlapa in the UN*, 7. 7. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_deputy_minister_m_tlapa_in_the_un.html.
- ⁸⁰ MZV ČR: *Czech First Deputy Prime Minister Andrej Babis met UN SG Ban Ki-moon*, 14. 4. 2015. On-line: www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/the_czech_first_deputy_prime_minister_a.html.
- ⁸¹ MZV ČR: *20 let od vstupu ČR do OECD*, 8. 12. 2015. On-line: www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zpravy_udalosti_aktuality/x20_let_od_vstupu_cr_do_oecd.html.
- ⁸² MZV ČR: *Ministerské zasedání OECD s ČR v roli místopředsedy*, 3. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zpravy_udalosti_aktuality/zacalo_ministerske_zasedani_oecd_s_cr_v.html.
- ⁸³ MZV ČR: *Ministr Zaorálek ve Francii: Solidarita nutně nemusí znamenat kvóty*, 5. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_06_04_ministr_zaoralek_ve_francii.html.
- ⁸⁴ Michal, Kořan a kol. (2015): *Česká republika v mezinárodních organizacích: mezi teorií a praxí*, op. cit.

Kapitola 18

Hospodářský rozměr české zahraniční politiky

Štěpánka Zemanová a Miloslav Machoň

Rok 2015 byl v pořadí již třetím rokem, kdy oblast podpory vnějších ekonomických vztahů ČR (VEV) patřila spíše ke klidnějším součástem české zahraniční politiky. K tomuto stavu bezesporu přispěla stabilizace institucionální a programové základny, která započala už za Rusnokova úřednického kabinetu a byla dále podporována Sobotkovou vládou. Zároveň se sem promítalo další zvyšování aktivity klíčových státních institucí i snaha o větší koordinaci jejich činnosti. Navzdory některým nepříznivým tendencím v mezinárodním prostředí se dařilo dobře i českému exportu. Uspokojivý byl rovněž příliv přímých zahraničních investic.

K hlavním limitujícím faktorům patřilo stejně jako v roce 2014 pomalé ožívání světové ekonomiky po globální finanční a hospodářské krizi. Mírné tempo globálního růstu odráželo zejména pomalé zvyšování produktivity a přetrvávající vysokou nezaměstnanost. Zároveň ho ovlivňovaly problémy v některých vyspělých ekonomikách a nižší dynamika rychle se rozvíjejících i rozvojových zemí. V neposlední řadě na něj negativně dopadaly nové geopolitické otřesy v podobě krize na Ukrajině, konfliktu v Sýrii a s ním související silné migrační vlny nebo mezinárodního terorismu posíleného ustavením tzv. Islámského státu.¹ V českém hospodářství však proti uvedeným vnějším faktorům působila snaha dočerpát zdroje z evropských fondů, zvyšování domácích investic související s vysokou ziskovostí firem v přecházejícím roce, zvyšování veřejných výdajů i rostoucí spotřeba domácností. Tempo růstu HDP v prvních třech čtvrtletích překonalo odhady a patřilo k nejvyšším v EU. Uvedený výsledek potvrdily i předběžné souhrnné údaje za rok 2015, podle nichž se HDP zvýšil o více než 4 %.² Z jednotlivých odvětví k němu nejvýrazněji přispíval zpracovatelský průmysl, zejména výroba automobilů.

Nečekaně příznivý výsledek byl však dán i působením některých dočasných faktorů – vedle již zmiňovaného dočerpávání dotací z evropských fondů nebo poklesu